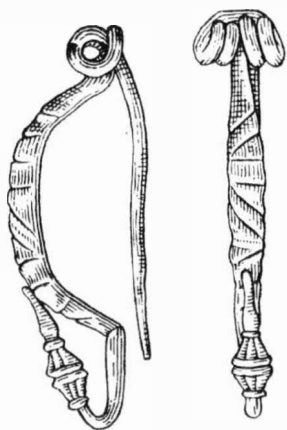

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1972

BRNO 1973

KELTSKÉ OPPIDUM HOSTÝN

(obec Chvalčov)

(okr. Kroměříž)

KAREL LUDIKOVSKÝ, AÚ ČSAV Brno

(Tab. 27)

Terénní odkryvy v předchozí výzkumné sezóně sledovaly dvojí cíl: prozkoumat a dokumentovat terén pod nynějším automobilovým parkovištěm s ohledem na eventualitu jeho renovace a rozšířením zkoumané plochy směrem ke „Slavkovské bráně“ přiblížit se k hlavní komunikaci do opevněného areálu¹. Snahou bylo zjistit co největší počet faktorů, podílejících se na historickém vývoji této lokality od ojedinělých stop paleolitických počátků až ke vzniku hradiště v období kultury lidu popelnicových polí, rozkvět centra oppidálního charakteru v mladší době laténské a občasné využití této polohy jako refugie ve středověku. O dosažené výsledky se opřely práce v letošní výzkumné sezóně ve střední části hradiště a v přibližně stejné vzdálenosti od valového tělesa; jiný odkryv byl rozpracován v blízkosti akropole a v nevelké vzdálenosti od nálezů depotu kos v r. 1913. Souběžně bylo započato, s ohledem na dlouhodobost těchto prací, s řezem valového tělesa v místech recentní „Rusavské brány“. Velmi vlhké počasí omezovalo výzkumné práce do té míry, že dokončení odkryvů bylo nutné odložit na r. 1973. Dosažené výsledky je třeba považovat pouze za částečné a předběžně informativní.

Rozsahově největší plocha, cca 500 qm, bylo rozpracována ve střední části opevněného areálu mezi valovým tělesem a dnešní komunikací, v prostoru severně od schodiště, ve dvou plochách. Architektonické prvky — pokud lze soudit na základě současného stavu vypracování — se dochovaly, s ohledem na značnou svážnost terénu, značně poškozené. Nesporně spolupůsobila i stavební technika, kterou lze předpokládat shodnou jako u Slavkovské brány: nadzemní stavby, zbudované na kamenných, na sucho kladených základech s pultovým přestřešením. Tomu by nasvědčoval i plošný výskyt laténských nálezů v souvislé starší vrstvě, která se pouze v útržcích nachází v intaktním stavu. Stavby ani zde netvořily souvislou řadu, ale spíše ojedinělé domy, dvorce, snad oddělené kamennými zidkami.

V nálezovém inventáři se objevily, byť dosud skrovně, prvě bronzové a skleněné předměty: spony, perly apod. mimo již známé železné nástroje, kování atd. Ze značného množství keramiky náleží opět zhruba polovina laténské kultuře. S ohledem na rozpracovanost výzkumu uvádíme informativní výběr na tab. 27.

Ve druhé zkoumané části, těsně pod „akropolí“ na svalu do „anfiteatru“, byla rozpracována pouze menší plocha v rozsahu cca 100 qm. Bylo by předčasně vyslovit byť i jen pracovní hypotézu, neboť výzkum dosud nedospěl k nápadné vlně terénu, ve které je možno očekávat pozůstatky stavebních prvků. Z kovových nálezů lze upozornit na fragment laténské spony a srpovitě prohnutý nůž s konkávním ostřím; podobný neúplný exemplář je znám z dřívějších nálezů.

Konstrukce valového tělesa je známa dosud jen z náčrtu, pořízeného při řezu valovým tělesem snad při stavbě silnice². Dokladový keramický materiál získaný během těchto prací a uložený v muzeu v Bystřici pod Hostýnem náleží z převážné části slezské periodě osídlení. Nutnost získání přesnějších informací, klíčových pro řešení problematiky osídlení, rozhodla po zvážení všech okolností terénních, finančních i pracovních sil o řezu v místech recentní, tzv. „Rusavské brány“. Tento průchod se nachází v blízkosti akropole a jeho okolí dosud skýtá možnost terénních odkryvů, které by mohly alespoň zčásti osvětlit její funkci.

Valové těleso je ve zvoleném prostoru dochováno i s příkopem. Recentní narušení dovolilo k odstranění jeho zbytků použít buldozera, a to až na úroveň skalnatého podloží. Manuálně byla v letošní výzkumné sezóně zčištěna pouze severní stěna řezu a odstraněny zeminy, které by způsobily navlhání základu při jarním tání. Na základě předběžných pozorování během skrývky buldozerem a čištění řezu je možno říci, že zkoumaný úsek vykazuje značně složitou situaci, avšak s velmi výhodnými podmínkami pro sledování detailů konstrukce apod. Již v tomto stádiu výzkumu jsou pozorovatelné zásahy a úpravy ve skalnatém terénu, na kterém spočívá základová vrstva opevnění. Tvoří ji kompaktní, do červena vypálená, až 0,75 m mocná hmota mazanicového charakteru. Její interpretace je v současné fázi výzkumu otevřená, jako pracovní hypotéza je nejpřijatelnější diskutovaná teorie „spěkaných valů“. Že se nejedná o lokální výskyt, potvrzují starší pozorování, např. ●tto Sovy, který výslovně zdůrazňuje její pevnost³. Tato vrstva tvořila opěrné podloží pro další stavbu, mj. snad i opěrnou bázi pro zakotvení skeletu trámová konstrukce komorového nebo roštového systému, vyplněného kameny a jílem. Na sklonech trámů, zabraňujících sjíždění základů po silně svahovém terénu, a jiných detailech lze pozorovat velké zkušenosti stavitelů po stránce praktické i teoretické. Přesnější popis přestaveb a úprav valového tělesa i vnějšího příkopu, který nebylo možné pro značnou vlhkost otevřít buldozerem, budou úkolem dalšího výzkumu.

Souběžně s archeologickým výzkumem opevněného areálu bylo v letošním roce započato s odbíráním vzorků rud a jiných nerostů v okolí Hostýna. Jen v malém úseku Chvalčov—Loukov, do vzdálenosti necelé hodiny chůze od jeho úpatí, bylo zjištěno několik nalezišť bahenních a krys-

talických rud železa. Podrobný výzkum na širší bázi, zvláště podaří-li se jej doplnit o naleziště nekovových minerálů, poskytně v tomto směru cenné příspěvky k pochopení významu této lckality.

P o z n á m k y :

¹ K. Ludikovský, Keltské oppidum Hostýn, o. Kroměříž. Přehled výzkumů 1971, Brno 1972, v tisku.

² autor není znám; plán uložen v muzeu Bystřice p. Host. (publikován v AR) XXIII 1971. 317, Abb. 2

³ O. Sova, Hostýnské valy, Záhorská kronika XIV 1932, 119.

Keltisches Oppidum Hostýn, Gemeinde Chvalčov (Bez. Kroměříž). Aus den erreichten Ergebnissen in der vorherigen Grabungssaison ausgehend, begannen die Arbeiten in diesem Jahre im mittleren Teil des Burgwalles und in ungefähr gleicher Entfernung von dem Wallkörper. Eine andere Abdeckung hat man in der Nähe der Akropolis nicht weit von dem Sensendepot aus dem Jahre 1913 durchgeführt. Gleichzeitig wurde mit dem Schnitt des Wallkörpers an den Stellen der rezenten „Rusava Pforte“ begonnen. Das sehr feuchte Wetter beschränkte die Ausgrabungsarbeiten in einem derartigen Ausmasse, dass man die Beendigung in das Jahr 1973 verlegen musste. Die erreichten Ergebnisse können daher nur als informativ betrachtet werden.

Die architektonischen Elemente auf der grössten Fläche im mittleren Teil des befestigten Areales, ca. 500 m², sofern man aufgrund des heutigen Standes der Bearbeitung urteilen kann, blieben ziemlich beschädigt erhalten.

Im Inventar erschienen, wenn auch sehr spärlich, die ersten bronzenen und gläsernen Gegenstände: Fibeln, Perlen u. a. ausser diesen, die schon bekannten Eisengeräte und Beschläge, zahlreiche Keramikfragmente u. ä.

Im zweiten Teil, knapp unter der „Akropolis“ am Abhang zu dem „Amphitheater“ wurde nur eine kleinere Fläche ausgearbeitet.

Von Metallfunden kann auf das Fragment einer Latënefibeln, ein sichelförmig gebogenes Messer mit konkaver Schneide u. ä. aufmerksam gemacht werden.

Der Wallkörper ist an der Grabungsstelle samt Graben erhalten. Manuell wurde nur die Nordwand des Schnittes gereinigt und Erdmassen beseitigt. Die Grundsicht der Befestigung ist durch eine kompakte, rot gebrannte, 0,75 m mächtige Schicht von Lehmewurfcharakter gebildet. Als Arbeitshypothese ist die diskutierte Theorie der „durchglühten Wälle“ am annehmbarsten. Diese Schicht bildete eine stützende Basis für den weiteren Bau und offensichtlich auch die Stützbasis für die Verankerung des Skelettes in Balkenkonstruktion eines Kammer- oder Rostsystems, ausgefüllt mit Steinen und Mergel. Eine genauere Beschreibung, wird Aufgabe der weiteren Grabung sein.

Gleichzeitig mit der archäologischen Erforschung des befestigten Areales wurde heuer mit der Abnahme von Erz- und anderen Mineralproben in der Umgebung von Hostýn begonnen. Nur in dem kleinen Abschnitt Chvalčov-Loukov, in einer Entfernung einer nicht ganzen Stunde vom Fusse des Berges, hat man einige Sumpf- und kristallische Eisenerzfundorte festgestellt. Eine eingehendere Erforschung auf einer breiteren Basis, besonders wenn es gelingt, diese um Fundorte nichtmetallischer Mineralien zu ergänzen, wird in dieser Richtung wertvolle Beiträge zur Erkenntnis der Bedeutung und Entstehung der befestigten Besiedlung gewähren.

GRABUNG DES KELTISCHEN OPPIDUMS
STARÉ HRADISKO IM JAHRE 1972
GEMEINDE MALÉ HRADISKO
(Bez. Prostějov)

J I Ř Í M E D U N A, A Ů Č S A V B r n o

In der Zeit vom 3. 7. bis 13. 9. 1972 setzte nach sechsjähriger Unterbrechung die Grabung des keltischen Oppidums Staré Hradisko (Gemeinde Malé Hradisko, Bez. Prostějov) fort. Während in den Jahren 1964—1966 im westlichen, tiefer gelegenen Teil des Oppidums 0,5 ha abgedeckt wurden, konzentrierte sich die Grabung im Jahre 1972 auf die Fläche hinter dem Innenwall. Hier hat man eine Fläche von 15×50 m (30 Quadrate 5×5 m, d. h. 750 m²) südlich des Tores, das die Vorburg mit dem höher gelegenen inneren Burgwallteil verbindet, untersucht. Ziel der Ausgrabung war die Feststellung des Charakters der Besiedlung hinter dem Innenwall; unter günstigen Bedingungen wurde dann in den folgenden Saisonen beabsichtigt, von der durchforschten Fläche zum Schnitt durch den Innenwall auszugehen. Es zeigte sich jedoch, dass die Terrainsituation an der für die Grabung im Jahre 1972 ausgesuchten Stelle viel ungünstiger, als auf dem Teil der

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1972

Vydává: Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19

Odpovědný redaktor: Akademik Josef Poulik

Redaktoři: Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Řihovský

Překlady: Dr. R. Tichý, E. Tichá

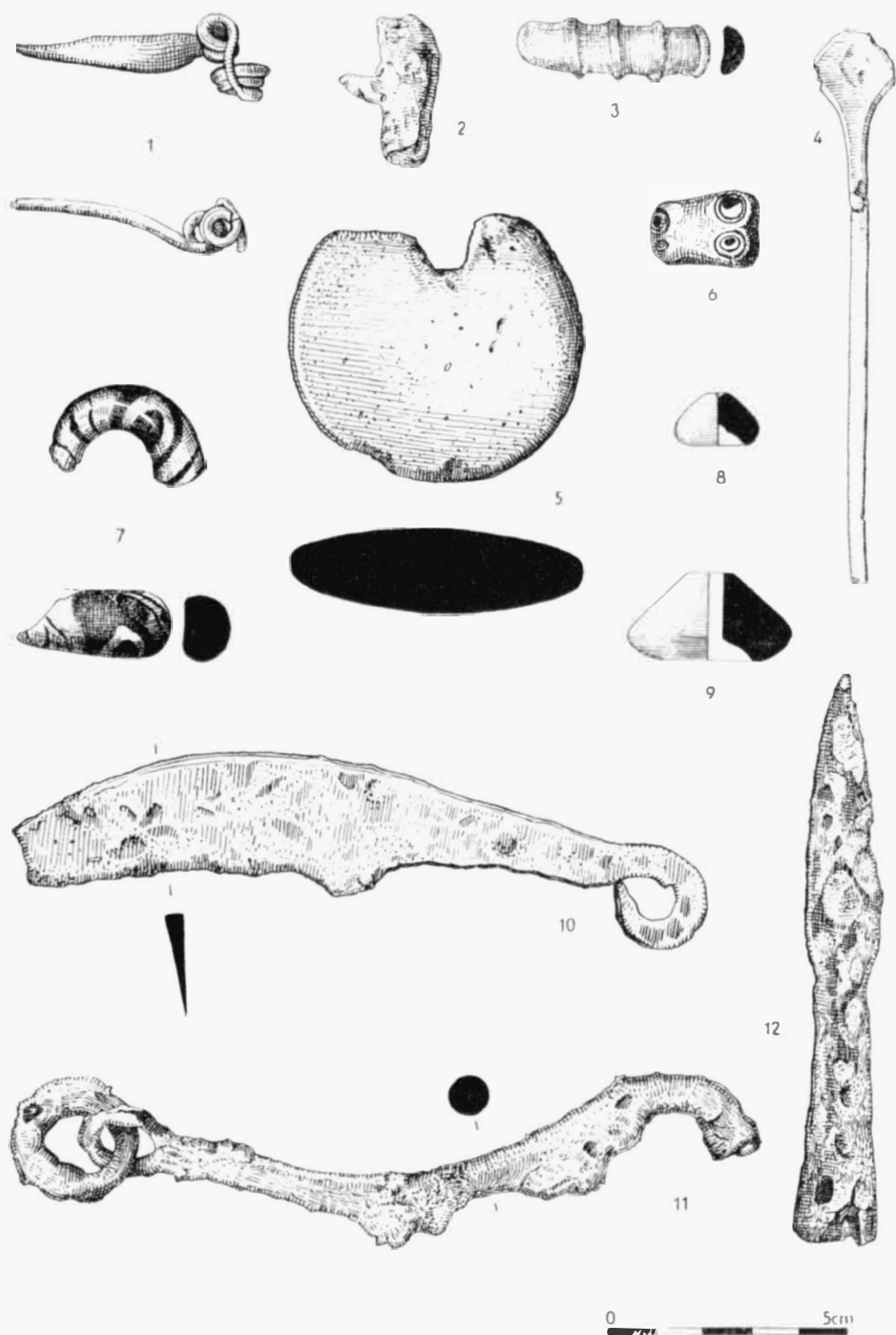
Kresby: Doc. dr. B. Klíma, M. Bálek, A. Životská

Na titulní obálce: laténská spona z Rajhradu

Tiskem: Grafia, n. p., Brno, provozovna 04, Gottwaldova 21

Evidenční číslo ÚVTEI—73332

Vydáno jako rukopis — 450 kusů — neprodejně

Tab. 27

Hostýn (obec Chvalčov, okr. Kroměříž): Keltické oppidum. Výběr nálezů. 1, 3, 4 bronz; 2, 10–12 železo; 5 keramika; 6, 7 sklo. — Keltisches Oppidum. Auswahl der Funde. 1, 3, 4 Bronze; 2, 10–12 Eisen; 5 Keramik; 6, 7 Glas.